

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: TOMOM
Telefon (direkte): 37017480

Deres ref.:
Vår ref.: 2011/1980-3

Vår dato: 08.09.2011
Løpenr.: 25088/2011

HØRINGSSVAR FRA AUST-AGDER FYLKESKOMMUNE - NOU 2011:3 "KOMPETANSEARBEIDSPLASSE - DRIVKRAFT FOR VEKST I HELE LANDET"

Vedlagt følger høringssvar fra Aust-Agder fylkeskommune. Saken ble behandlet av fylkesutvalget på dettes møte den 6. september. Vedtaket lød:

1. Fylkesutvalget støtter konklusjonen om at vekst i kompetansearbeidsplasser i hele landet er viktig i distriktspolitisk sammenheng.
2. Fylkesutvalget vil særlig trekke frem viktighetene av de tiltakene som går på å skape robuste arbeidsmarkeder gjennom satsing på regionale sentra.
3. Fylkesutvalget støtter ellers utvalgets anbefalinger og tiltak, med unntak av forslaget om å fjerne pendlerfradraget. Fylkesutvalget i Aust-Agder ønsker tvert imot at ordningen opprettholdes og styrkes av distriktspolitiske hensyn.
4. Fylkesutvalget hadde også sett det som ønskelig at det ble foretatt en bredere analyse av tiltak som kan motivere spesielt unge kvinner med utdannelse til å flytte tilbake til hjemstedet der hvor det i dag er ledige kompetansearbeidsplasser.
5. I tillegg til økt satsing på høyhastighetsbredbånd må det også satses på tilfredsstillende mobildekning."

Vedtaket var enstemmig. Det vises ellers til vedlagt særutskrift av saken.

Vennlig hilsen

Torleiv Momrak
Rådgiver

Vedlegg: Særutskrift av saken

Postadresse:
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse:
Ragnvald Blakstadsvei 1

Telefon: 37017300
Telefaks: 37017303
Bank: 6318.05.49015

Org.nr.: 943039046
E-post: postmottak@austagderfk.no
www.austagderfk.no

Saksframlegg

Dato: 19.08.2011
Arkivref: 2011/1980-22365/2011 / X60

Saksbehandler: Torleiv Momrak

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
11/96	Fylkesutvalget	06.09.2011

HØRING: KOMPETANSEARBEIDSPASSER - DRIVKRAFT FOR VEKST I HELE LANDET (NOU 2011:3)

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Fylkesutvalget støtter konklusjonen om at vekst i kompetansearbeidsplasser i hele landet er viktig i distriktpolitisk sammenheng.
2. Fylkesutvalget vil særlig trekke frem viktighetene av de tiltakene som går på å skape robuste arbeidsmarkeder gjennom satsing på regionale sentra.
3. Fylkesutvalget støtter ellers utvalgets anbefalinger og tiltak, med unntak av forslaget om å fjerne pendlerfradraget. Fylkesutvalget i Aust-Agder ønsker at det opprettholdes av distriktpolitiske hensyn.
4. Fylkesutvalget hadde også sett det som ønskelig at det ble foretatt en bredere analyse av tiltak som kan motivere spesielt unge kvinner med utdanning til å flytte tilbake til hjemstedet der hvor det i dag er ledige kompetansearbeidsplasser.

Behandling i fylkesutvalget - 06.09.2011

Tellef Inge Mørland fremmet følgende endring til pkt. 3 andre setning endes til:

"Fylkesutvalget i Aust-Agder ønsker tvert imot at ordningen opprettholdes og styrkes av distriktpolitiske hensyn."

Oddvar Skaiaa fremmet følgende tilleggsforslag til nytt pkt. 5:

"I tillegg til økt satsing på høyhastighetsbredbånd må det også satses på tilfredsstillende mobildekning."

Votering:

Punktene 1, 2 og 4 i fylkesrådmannens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

Pkt. 3: Ved alternativ votering mellom fylkesrådmannens tilråkning og Mørlands forslag, ble Mørlands forslag enstemmig vedtatt.
Skaiaas forslag til nytt pkt. 5 ble enstemmig vedtatt.

Dermed var følgende vedtatt:

1. Fylkesutvalget støtter konklusjonen om at vekst i kompetansearbeidsplasser i hele landet er viktig i distriktpolitisk sammenheng.
2. Fylkesutvalget vil særlig trekke frem viktighetene av de tiltakene som går på å skape robuste arbeidsmarkeder gjennom satsing på regionale sentra.
3. Fylkesutvalget støtter ellers utvalgets anbefalinger og tiltak, med unntak av forslaget om å fjerne pendlerfradraget. Fylkesutvalget i Aust-Agder ønsker tvert imot at ordningen opprettholdes og styrkes av distriktpolitiske hensyn.
4. Fylkesutvalget hadde også sett det som ønskelig at det ble foretatt en bredere analyse av tiltak som kan motivere spesielt unge kvinner med utdanning til å flytte tilbake til hjemstedet der hvor det i dag er ledige kompetansearbeidsplasser.
5. I tillegg til økt satsing på høyhastighetsbredbånd må det også satses på tilfredsstillende mobildekning."

2. SAMMENDRAG

Regjeringen oppnevnte i 2010 utvalget *Kompetansearbeidsplasser - drivkraft for vekst i hele landet* (NOU 2011:3). Utvalget skulle fremme forslag til konkrete tiltak for å sikre at kompetansearbeidsplasser og nye statlige arbeidsplasser blir spredd utover landet. Utvalget skulle også komme med forslag som skal sikre rekruttering til kompetansearbeidsplasser i distriktene.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Saken omhandler fylkeskommunens forslag til svar på utvalgsrapporten *Kompetansearbeidsplasser - drivkraft for vekst i hele landet* som Kommunal- og regionaldepartementet har sendt på høring. Saken ble mottatt i mai med høringsfrist 9. august. Pga. ferieavvikling og tidspunktet for høringsfristen har departementet signalisert at de vil være fleksible i forhold til høringsfristen.

En sentral konklusjon i utredningen er at det trengs helhetlig innsats på mange politikkområder. Det gjelder bl.a. regional- samferdsels-, nærings-, utdannings-, forsknings- og helsepolitikk. Utredningen omfatter mange av fylkeskommunenes ansvarsområder.

Bakgrunnen for nedsettelse av utvalget er de store strukturelle endringene en ser i samfunnet og arbeidsmarkedet. Disse kan oppsummeres til:

- En stor del av veksten i arbeidslivet kommer i form av spesialiserte, kunnskapsintensive bransjer i arbeidsmarkedet i og rundt Oslo. Samtidig reduseres sysselsettingen i industri- og primærnæringene
- Statlige virksomheter har de siste tiårene konsentrert fagmiljøene sine til færre lokaliteter.
- Mange steder sliter med å rekruttere til og beholde personer i spesialiserte og kunnskapsintensive stillinger.

3.1 Sammendrag av rapporten:

Dette sammendraget er i stor grad hentet direkte fra rapporten, men er redigert og forkortet:

Rapporten viser til at Norges høyt utdannet befolkning gir oss et relativt konkurransefortrinn i kunnskapsintensive næringer. Det innebærer også at det er sannsynlig - og ønskelig fra et ressursperspektiv - at veksten i norsk næringsliv hovedsaklig skjer innenfor næringer som nyttiggjør seg av arbeidskraft med høyere utdanning. De siste tiårene viser imidlertid at veksten i kompetansearbeidsplasser er ujevnt fordelt mellom sentrale strøk og andre regioner. Over tid har vi sett en jevn vekst i befolkningen i regionene rundt Oslofjorden.

En sterkere geografisk spredning av kompetansearbeidsplasser vil være en viktig faktor for å legge til rette for at flere velger å flytte til og bli boende i andre deler av landet. Vekst i kompetansearbeidsplasser oppnås kun dersom forholdene ligger til rette for lønnsom verdiskaping som sysselsetter høyt utdannet arbeidskraft.

Over tid vil tilgangen på arbeidsplasser styre hvilke regioner som har befolkningsvekst og hvilke som ikke har det. Andre forhold har også betydning for folks bosettingsvalg, så som familietilknytning, god tilgang på kultur- og opplevelsestilbud, tjenestetilbud og boligtilbud, fritidsinteresser, naturopplevelser og hva som oppleves som «det gode liv».

Det er i dag misforhold mellom tilbud og etterspørsel på kompetansearbeidsplasser. Noen steder sliter private og offentlige virksomheter med rekrutteringen, mens andre steder er det mangel på arbeidsplasser for høyere utdannede.

Utvalget peker på globaliseringen som en viktig årsak til utviklingen. Globalisering innebærer at bedriftene i økende grad konkurrerer med bedrifter i andre land med stor andel høyere utdannede arbeidstakere. Valget står ikke lenger mellom Oslo og Narvik, men snarere mellom Oslo, Narvik og Kina.

Rapporten trekker også frem at det er betydelige og økende regionale forskjeller i utdanningsnivå i Norge. Andelen av befolkningen med lang høyere utdanning øker klart med sentralitet. Mens disse utgjør nærmere 12 prosent av den yrkesaktive befolkningen i hovedstadsregionen, utgjør de kun rundt 2 prosent av arbeidsstyrken i de spredtbygde regionene.

Det vises også til at utforming av tiltak som bidrar til vekst i kompetansearbeidsplasser i hele landet, krever forståelse av prosessene som driver etableringen av, og rekrutteringen til, denne typen arbeidsplasser.

Rapporten viser til at det i dag skapes og legges ned omtrent like mange jobber hvert år. Imidlertid har mange av de nye jobbene som skapes høyere kompetansekrav enn de som blir lagt ned. De høyere kompetansekravene knytter seg til nye produkter, nye produksjonsteknologier og nye produksjonsprosesser. Som konsekvens vokser de kunnskapsintensive næringene på bekostning av mindre kunnskapsintensive næringer. Forhold som utvalget trekker frem som avgjørende for et arbeidsmarkeds attraktivitet er blant annet fysisk og digital infrastruktur, kompetansetilgang, lokal kjøpekraft, dynamikk, omstillingsevne og bransjebredde.

Utvalget trekker også frem at det er yngre mennesker som driver flyttestrømmene fra mindre sentrale til sentrale strøk og at utflyttingen er atskillig større for høyere utdannede enn for personer uten høyere utdanning.

Utvalget har valgt å legge stor vekt på økt innsikt og forståelsen av hvordan de regionale arbeidsmarkedene fungerer. Utvalget har videre vært opptatt av å analysere sammenhengene mellom utdanningstilbud, kompetansetilgang og endringer i næringsstruktur, samt den betydning dette har for dynamikken i arbeidsmarkedene i ulike regioner. Dette er grunnlaget for utvalgets anbefalinger.

4. UTVALGETS FORSLAG TIL TILTAK:

Utredningen inneholder 26 forslag på fem innsatsområder. En sentral konklusjon i rapporten er at det trengs en helhetlig innsats på mange felt. Politikkområdene som trekkes frem omfatter bl.a. regional- samferdsels-, nærings-, utdannings-, forsknings-, helsepolitikk. Utredningen omfatter i så henseende mange av fylkeskommunenes politikkområder.

De fem innsatsområdene med underliggende forslag til tiltak oppsummeres her:

1. Robuste arbeidsmarkeder

- a) Arbeide for en aksept for at virkemiddelssonene kan inndeles etter arbeidsmarkedsregioner for å fremme utviklingen av robuste bo- og arbeidsmarkedsregioner.
- b) Inkludere et etappemål knyttet til regionforstørring og robuste arbeidsmarkeder i Nasjonal transportplan for 2014 - 2023.
- c) Prioritere infrastrukturtiltak som utvider og/eller kobler sammen regionale arbeidsmarkeder.
- d) Flyplasstrukturen og flytilbudet må utredes for å se om dagens struktur og tilbud tilfredsstiller det kompetanseintensive arbeidslivets behov.
- e) Ved opprettelsen av nye statlige arbeidsplasser bør man velge lokalisering i regionale sentra som bidrar til å utvikle robuste arbeidsmarkeder.
- f) Tilrettelegge for og gi insentiver til, at lokalisering av ulike funksjoner innen statlige virksomheter kan skje utenfor hovedstadsregionen.

- g) Tilrettelegge systematisk for fjernarbeid og stedsuavhengige arbeidsplasser innen offentlig sektor.*
- h) Utrede muligheten for å innføre regional forankring av hovedkontor for heleide offentlige selskaper som en eksplisitt målsetting i eierskapspolitikken.*

2. Flere kompetansearbeidsplasser

- i) Innføre særskilte retningslinjer og krav til metode, data og analyse som benyttes ved evalueringer av virkemiddelbruken.*
- j) Prioritere og øke satsingen på utbygging av høyhastighets bredbånd over hele landet.*
- k) Forenkle målstrukturen og styringen av Innovasjon Norge, for å legge til rette for større og mer målrettede satsinger.*
- l) Prioritere virkemidler som kan bidra til å utvikle sterke næringsklynger og kompetansemiljøer. Dette gjelder også virkemidler som bidrar til omstilling av bedrifter og næringsmiljøer i retning av kompetanseintensiv aktivitet.*

3. Styrke rekrutteringen

- m) Prioritering av infrastrukturtiltak som gir tidsbesparelse og bedret tilgjengelighet framfor personrettede virkemidler, herunder fjerning av pendlerfradraget.*
- n) Vurdere om ordningen med avskrivning av studielån kan utvides for å styrke tilgangen på arbeidskraft med høyere utdanning i utvalgte geografiske områder.*
- o) Gjennomføre en evaluering av de samfunnsøkonomiske gevinstene ved regionale traineeordninger, som grunnlag for en eventuell utvikling og utvidelse av ordningen.*
- p) Legge til rette for god norskopplæring og mer effektiv godkjenning av eksisterende utdanning for innvandrere.*
- q) Fremme kommunale utleieboliger som rekrutteringsvirkemiddel, gjennom å opprette en ordning gjennom Husbanken som avlastet kommunene for risikoen knyttet til bygging av slike boliger, forutsatt at kommunene selv tar initiativ til og legger til rette for en slik satsing.*
- r) Oppmuntre til etablering av internasjonale skoler for å styrke regionale arbeidsmarkeders attraktivitet.*
- s) Legge til rette for, og oppmuntre til, opprettelsen av næringstilknyttet spesialisert videregående utdanning (TAF-tilbud) i flere regioner enn i dag.*

4. Regional kunnskapsstruktur for samarbeid og livslang læring

- t) Økt samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, arbeidsliv og NAV, for å sikre relevansen og finansieringen av et desentralisert etter- og videreutdanningstilbud.*
- u) Studielåns- og stipendordninger for etter- og videreutdanning bør styrkes og gjøres betinget av gjennomføring.*
- v) Gi universiteter og høyskoler sterkere insentiver til å samarbeide med lokalt næringsliv om innretning og spesialisering av utdanningstilbudet tilpasset lokalt arbeidslivs behov.*
- w) Finansieringssystemet, herunder midler knyttet til satsingen på «Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon», må utformes slik at universiteter, høyskoler og instituttsektoren kan spille en sterkere rolle i lokal kunnskapsformidling, innovasjon og omstilling til kunnskapsintensivt næringsliv.*

5. Omstilling av jobber, mennesker og steder

- x) Målretting av arbeidsmarkedstiltak mot omstillingsbehovene i de regionale arbeidsmarkedene.*
- y) Adgangen til å gi støtte til etter- og videreutdanning bør utvides for å bidra til at arbeidstakere skal komme i nytt produktivt arbeid.*
- z) Virkemiddelbruken på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer bør koordineres bedre med sikte på tidlig innsats for omstilling til kompetanseintensiv virksomhet.*

5. FYLKESRÅDMANNENS VURDERINGER

Utvalget peker i utredningen på sentrale trekk ved samfunnsutviklingen og hvordan disse bidrar til å endre utdannings-, nærings- og sysselsettingsstrukturen i hele landet. Utredningen tydeliggjør sammenhenger mellom globale trender og regionale konsekvenser på en god måte.

Selv om dette ikke er eksplisitt nevnt i utvalgets mandat mener fylkesrådmannen det også hadde vært relevant med en grundigere analyse av hvorfor ikke unge kvinner (som i økende grad er dem som tar høyere utdanning) flytter tilbake til sine hjemsteder i distriktene til tross for at det er ledige kompetansearbeidsplasser der. Det vises her bl.a. til mandatets punkt: *"Tiltak for å sikre rekruttering til kompetansearbeidsplasser i distrikta skal også vurderast."*

Utredningens tar ellers for seg lokale årsaker til at det er ubalanse i vekst innen kompetansenæringene og mellom ulike regioner. Dette har høy relevans for de utfordringer en har i Agder med særlig sterk vekst i kompetansearbeidsplasser, sysselsetting og bosetting i aksene Kristiansand - Arendal ("Agderbyen"). For fylkeskommunene og kommunene i Agder er det en klar målsetting å få til en balansert utvikling i Agder, jfr. Regionplan Agder hvor...: *"Hovedmålet i regionplanen er å utvikle en sterk og samlet landsdel som er attraktiv for bosetting og næringsutvikling både i kystsonen og i distriktene."*

Mange av de tiltakene som er listet opp kommer inn under fylkeskommunens ansvars- og virkemiddelområder. Det er viktig at disse tiltakene også integreres i fylkeskommunens regionale utviklingsarbeid. Fylkesrådmannen etterlyser i den sammenheng en nærmere beskrivelse av fylkeskommunenes rolle og ansvar i det videre arbeidet. Det vises her til de to siste regionalmeldingene hvor fylkeskommunen er gitt den sentrale regionalutviklingsaktørrollen; bl.a. ansvaret for å **"fremme helhet og vilje til samfunnsutvikling"**. Mange av de utfordringer som rapporten peker på trenger derfor en sterk forankring i det regionale partnerskapet (kommunene, private næringsliv, fylkeskommunen, fylkesmann, Innovasjon Norge, NAV, forskningsmiljøer, høyskoler og universiteter) for finne sine løsninger. Utvalget er selv inne på noe av dette når de skriver: *"Fylkeskommunene må gjennom sin rolle som regionalutviklingsaktør i større grad prioritere utvikling av kompetansearbeidsplasser."*

Fylkesrådmannen er ellers enig i at en spredning av statlige arbeidsplasser kan være et viktig tiltak for å øke antallet kompetansearbeidsplasser over hele landet. Fylkesrådmannen mener samtidig at valg av lokaliseringssted ikke må overskygge de oppgaver og funksjoner som de statlige virksomhetene skal løse kun av distriktpolitiske hensyn.

Fylkesrådmannen slutter seg ellers til utvalgets forslag som er nevnt i kap. 4, med ett unntak; utvalgets forslag om å fjerne pendlerfradraget. Fylkesrådmannen mener på sin side at individuelle tiltak som pendlerfradraget kan ha effekt på bosettingen i distriktene og at en fjerning av pendlerfradraget kan føre til ytterligere sentralisering av bosettingsmønsteret. Utvalget mener imidlertid at pendlerfradraget kan virke sentraliserende og motvirke at kompetansearbeidsplasser flyttes ut.

Utvalgets flertall mener også at det er grunn til å tro at en omprioritering av deler av virkemiddelbruken til landbruket ville vært mer treffsikre for å bevare bosettingsmønsteret gjennom å skape vekst og spredning av kompetansearbeidsplasser. Fylkesrådmannen er enig i at dette isolert sett kan gi en bedre effekt, men vil samtidig vise til mindretallets syn om at landbrukspolitikken også skal ivareta andre hensyn; matvaresikkerhet, kulturlandskap, matkultur og tradisjoner. Levende gårdsbruk i bygdene bidrar også til "det gode liv" for mange som bor i mer urbane strøk.

6. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen forslår å støtte utvalgets forslag med unntak av det som er tatt med i forslag til vedtak. Fylkesrådmannen fremmer følgende forslag til vedtak:

1. Fylkesutvalget støtter konklusjonen om at vekst i kompetansearbeidsplasser i hele landet er viktig i distriktpolitisk sammenheng.
2. Fylkesutvalget vil særlig trekke frem viktighetene av de tiltakene som går på å skape robuste arbeidsmarkeder gjennom satsing på regionale sentra.
3. Fylkesutvalget støtter ellers utvalgets anbefalinger og tiltak, med unntak av forslaget om å fjerne pendlerfradraget. Fylkesutvalget i Aust-Agder ønsker at det opprettholdes av distriktpolitiske hensyn.
4. Fylkesutvalget hadde også sett det som ønskelig at det ble foretatt en bredere analyse av tiltak som kan motivere spesielt unge kvinner med utdanning til å flytte tilbake til hjemstedet der hvor det i dag er ledige kompetansearbeidsplasser.

Vedlegg: Sammendrag av:

Høring: Kompetansearbeidsplasser - drivkraft for vekst i hele landet (NOU 2011:3)